

1 לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיק או מגריך אשר בארצך בשעריך: דברים פד יד
 2 ביומו תתן שכרו ולא תבוא עיניו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל יי ויהיה בר חטא: דברים כד טו
 3 ולא תגול לא תלין פגולת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט ג

מאחיק פרט לאחרים. תימה אמאי אינטריך מאחיק למעוטי עכו"ם מגר מושב נפקא דקוקא גר מושב ולא עכו"ם ועוד תימה אמאי אינטריך למיכתב גר דזק מגר מושב נפקא דכ"ש גר דזק וליכא למימר דלא לאו דכתיב גר דזק הוה מוקמינן בשעריך

מאחיק. לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיק: פרט לאחרים. עובד כוכבים: זה גר אוכל נבילות. דכתיב ציה שעריך (דברים יד) לגר אשר בשעריך תמננה ואלכלה: וכוון. על שכן ישראל ועל שכן צהמה וכלים וגר וגר מושב: עובר כלל השמות הללו. צין הכתובים

לגר זקן דבשעריך לא משמע אללא גר מושב שאוכל נבילות דומיא (דברים יד) ללגר אשר בשעריך תמננה ואלכלה: **מגריך** זה גר צדק. תימה אמאי אינטריך למימר גר דזק דמאחיק נפקא דגר דזק אחיק לכ"ע לרבי יהודה ולרנן דפליגי צהחובל (ב"ק דף טו. ו) וס"ג גבי אין לעבדים צושת³ דזק לו אחיה ואחיק הוה צמלות וי"ל דשאיני הכא דכתיב מאחיק דמשמע ממוצת שצאחיק כדדרשינן (ב"ק דף פח.) ולא מוקמינן אחיק אי נמי מאחיק ולא כל אחיק כדדרשינן (קדושין דף כד:) מן העוף ולא כל העוף והוה ממעטינן גר אי לאו דכתיב גר אכל צאחיה נשך (לעיל דף ע"א.) גבי צושת דדרש גר זה גר דזק קשיא לר"י אמאי אינטריך פשיטא דמה לי ישראל מה לי גר דזק וכי בכל המלות אין גר דזק בכלל ישראל וכן קשה דזמינן כתיב לאורח ולגר וזמינן דלא כתיב ומי"ש:

1 מאחיק פרט לאחרים גרד זה גר צדק בשעריך⁶ זה אוכל נבילות אין לי אלא שכר אדם מנין לרבות בהמה וכלים ת"ל בארצך כל שבארצך וכולן עוברים בכל השמות הללו מכאן אמרו שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום שכר ויש שכרו ויש בהן משום תלין פעולת שכיר רבי יוסי ברבי יהודה אומר גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין בהמה וכלים אין בהן אלא משום יבל תעשק בלבד מני אי תנא קמא דמאחיק קשיא גר תושב אי רבי יוסי קשיא בהמה וכלים אמר רבא האי תנא תנא דבי ר' ישמעאל הוה דתנא דבי ר' ישמעאל אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ומשום לא תלין גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום כל תלין מ"ט דת"ק דמאחיק גמר שכיר שכיר ורבי יוסי ברבי יהודה לא גמר שכיר שכיר נהי דלא גמר שכיר שכיר בהמה וכלים משום ביומו תתן שכרו נמי ניהיב תני רבי חנניא אמר קרא² ולא תבא עליו השמש כי עני הוא מי שהן באין לידי עניות ועשירות יצאו בהמה וכלים שאינן באין לידי עניות ועשירות ליה ההוא מיבעי להקדים עני לעשיר ורבי יוסי ברבי יהודה ההוא ימלא תעשק שכיר עני ואביון נפקא ות"ק חד להקדים עני לעשיר וחד להקדים עני לאביון וצריכא דאי אשמעינן אביון משום דלא כסוף למתבעיה אבל עשיר דכסוף למתבעיה אימא לא ואי אשמעינן עשיר משום דלא צריך ליה אבל אביון צריך ליה אימא לא צריכא ותנא דידן מה נפשך אי יליף שכיר שכיר אפילו גר תושב נמי אי לא יליף שכיר שכיר בהמה וכלים מנא ליה לעולם לא יליף שכיר שכיר ושאיני התם דאמר קרא ולא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר כל שפעולתו אתך אי הכי אפילו גר תושב נמי אמר קרא רעך רעך ולא גר תושב אי הכי אפילו בהמה וכלים נמי הא כתיב אתך מה ראית לרבות בהמה וכלים הוה ליה תושב מסתברא בהמה וכלים הוה ליה לרבות שכן ישנן בכלל ממון רעך גר תושב אינו בכלל ממון רעך ות"ק דמאחיק⁷ האי רעך מאי עבדי ליה ההוא מיבעי ליה לברתניא רעך ולא עמלקי עמלקי⁸ מאחיק נפקא חד למשרא עושקו וחד למשרא גולוי וצריכי דאי אשמעינן גולוי משום דלא מרה ביה אבל עושקו דמרה גביה אימא לא ואי אשמעינן עושקו משום דלא אתא לידיה אימא לא צריכא ורבי יוסי ברבי יהודה האי לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר מאי עביד ליה מיבעיא ליה לכדרב אסי⁹ דאמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לבצור לו אשכול אחד של ענבים עובר משום כל תלין ואידך² מואליו הוא נושא את נפשו נפקא דבר המוסר נפשו עליו

כאן וצין האמורים צמורת כהנים דיליף גזירה שוה לאיתויניהו הכא דלקמן: ויש צהם משום כל סלין. האמור צמורת כהנים והוא הדין ללא תעשוק ולא תגולו דכתיב גביה ומיהו של שכיר יוס ליתיה בשכיר לילה: ר' יוסי בר' יהודה וכו'. לקמן מפרש לה: אין צהם אללא משום לא תעשק שכיר וגו'. דכתיב ציה צאלך⁴ דמרזי צהמה וכלים אכל ציומו תתן שכרו אע"ג דסמיק ליה לא ולקמן מפרש טעמא: קשיא גר מושב. דמתמינן תתן אין צו משום כל תלין האמור צמורת כהנים וצביריתא קמני כולן עוברים בכל השמות הללו: קשיא צהמה וכלים. דקמני מתני' יש צהם משום ציומו תתן שכרו ומשום לא תלין ור' יוסי בר' יהודה סבר אין צהן אללא משום לא תעשוק דמשנה תורה ואפילו משום ציומו וגו' דסמיק ליה לא: גר מושב יש צו משום ציומו תתן שכרו. וכל משום לא תעשוק שכיר דבגיה כתיב בשעריך⁵: ואין צו משום לא סלין. דמורת כהנים וכן משום לא תעשוק ולא תגולו דת"כ. והאי נקט הני משום דמפרשי צהו שכיר יוס ושכיר לילה וה"ק יש צו משום ציומו תתן שכרו דמשמע גבי שכיר לילה ואין צו משום שכיר יוס: גמר שכיר שכיר. כתיב הכא לא תעשוק שכיר וכתיב בשכיר יוס לא תלין פעולת שכיר מה כאן גר מושב צהמה וכלים איתרצאי אף צה"כ נמי גר מושב צהמה וכלים: לא גמר. הלכך דמורת כהנים ליתניהו לא צהמה וכלים ולא צגר מושב: דסוף דציומו תתן שכרו. ליחייב דהן סמיק ליה דבקרלא לעיל כתיב מאלך⁴: להקדים עני לעשיר. נשכרו שני פועלין אחד עני ואחד עשיר ואין צידו ליתן אללא לאחד מהן העני קודם: אציון. מעונה מעני ולשון אציון האוצה ואינו משיג מה שנפשו מתאוה לכל טוב. ואשמעינן קרא דעני קודם לאציון משום דעני כסוף למיתבעיה אף על גב דלרין: אכל אציון. הורגל בצושת ולא כסוף למיתבעיה: ואי אשמעינן עשיר. דלקדמיה עני משום דלא כריך ליה העשיר לשכר כמו העני: אכל אציון דלרין ליה. טפי מעני אימא דליקדמיה לעני קמ"ל דעני קודם דלרין ליה וכסוף למיתבעיה: וסנא דידן. וכן דבי רבי ישמעאל דאמרו תרוייהו צהמה וכלים אכולהו וגר מושב גר להו דת"כ אי גמיר ג"ש אפילו גר מושב נמי ליחייביה משום שכיר יוס: אסך. קרא ימירא הוא: שפעולתו אסך. ואפילו צהמה וכלים: רעך. כהן דמורת כהנים כתיב לא תעשק את רעך: עשקו. שכר שכיר: גולוי. גזילה ממש: ור' יוסי האי אסך מאי עביד ליה. דמרזי מיניה תנא דין צהמה וכלים אף על גב דגזרה נפשו. כל ששיעזב עלמו עליו: ואידך

16 בדפ"ר ודרש"י הגרסא. זה גר אוכל, ט' ומנייה יד: א. ס"ל דת"ק דמאחיק ור"י צ"ל הא רעך מאי עבדי טו' ועין רש"י, ט' בס"א: נכרי נכרי, טו' בס"א סוף: וקסבר גול גר מורת, ו' לעיל כ"ג, ו' דברים כד, ח' וס"ג, ט' נ"ל דת"ק, ו' לפניו שם ליתא לענין ריבית אמנם כן הוה כספרא בהר עה. ועי' רש"י, ט' ונ"ע מ"ס לעיל ס"א. ד"ה לעיל.

מוסף תוספות

א. מדאיתריך למכתב גר תושב. מ"ס הר"ש. ב. דלא מיבעיט מאחיק אלא מי שאינו אחיק במצות או מי שאין לו אלוה. מ"ס הר"ש. ג. משום דהוה סיד. מ"ס הר"ש. ד. יכול אפילו תבעו ת"ל אתך, יכול אפי' אין לו ת"ל אתך אתך בומן שאתך, יכול אפי' המחזור ת"ל אתך. ר"פ. ה. וא"ת אמאי צריך קרא דהיינו שכיר שעות ומה לי שכיר שעות מה לי שכיר שעות מ"ס הר"ש. ו. כדאיתא בפי' הפועלים (לעיל כ"ב). מ"ס הר"ש. ז. כי תימא הוה אפילו מה שיש לו שכר. מ"ס הר"ש.

ב"ש שבארצך. ולא מוקמינן ליה למעוטי מואה לארץ דמוצת הגוף היא ואינה תלויה בצדק:

ורבי יוסי ברבי יהודה לא יליף שכיר שכיר. ופ"ק דקדושין (דף יד: ו) וס"ג דלא משכח מנא דלא יליף שכיר שכיר היינו דוקא גבי עבד עברי משום דסבר דההוא דהכא לא מופנה והאי מופנה: וא"י אשמעינן גר משום דלא שרת. לא הוה כריך להאי כריכותא דאי לא כתיב אללא חד אפילו לא תגול הוה מוקמינן לה צעשק דמשמע ציה קרא כדאמר צאחיה נשך (לעיל ס"א. ו) וס"ג ד"ה לעיל) אכל השתא דכתיבי תרוייהו מוקמינן לה צגול עובד כוכבים צהם אינו ענין אללא משום דמשכח כריכותא אפי' מיעטיה צהדיא מגול לא הוה שמעינן עשק: **ורבי יוסי בר' יהודה האי לא תלין אתך מאי עביד ליה.**

תימה דבסמוך צביריתא דריש מיניה כמה דרשות¹ ומלחמי כחוב כמדרומה צמוס' רבינו אלחנן דהכא משכיר קצעי מנא עביד ליה דהוי ליה למיכתב לא תלין פעולתו אתך: **לבצור אשכול אחד.** היינו שכיר שעות¹ נראה לר"י דאינטריך למיכתב משום שכיר יוס או חיי יוס שאין רגילות להשכיר פועלים אללא ליוס או לחיי יוס אכל לכל דהו לא אי נמי אינטריך לאשמעינן דאפילו שכרו לבצור אשכול אחד ואלכו' אפילו הכי עובר לעליו:

תימה דבסמוך צביריתא דריש מיניה כמה דרשות¹ ומלחמי כחוב כמדרומה צמוס' רבינו אלחנן דהכא משכיר קצעי מנא עביד ליה דהוי ליה למיכתב לא תלין פעולתו אתך: **לבצור אשכול אחד.** היינו שכיר שעות¹ נראה לר"י דאינטריך למיכתב משום שכיר יוס או חיי יוס שאין רגילות להשכיר פועלים אללא ליוס או לחיי יוס אכל לכל דהו לא אי נמי אינטריך לאשמעינן דאפילו שכרו לבצור אשכול אחד ואלכו' אפילו הכי עובר לעליו:

חחר

אשמעינן עושקו משום דלא אתא לידיה אבל גולוי דאתא לידיה אימא לא צריכא ורבי יוסי ברבי יהודה האי לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר מאי עביד ליה מיבעיא ליה לכדרב אסי⁹ דאמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לבצור לו אשכול אחד של ענבים עובר משום כל תלין ואידך² מואליו הוא נושא את נפשו נפקא דבר המוסר נפשו עליו

זהו לא גמיר: אללא לבצור אשכול אחד. כלומר שכיר שעות: מואליו הוא נושא את

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיב.

עין מושפט
נר מצוה

קבא א מיי פייא מלג
שכרות הלכה ד
סמנ לאון קפח טושיע
חיימ קיי עלט טעי' ד
קבב ב עיי' כיימ הלכה
ד טושיע שם ספי
י'
קבב ג מיי פיי מלג
שכרות הלכה ד
סמנ עשין פט טושיע חיימ
קיי שו טעי' ד ועיין
טושיע ארבע קיי כח
טעי' טו כבידיה:
קבב ד ה מיי שם פייא
הלכה ג סמנ לאון
קפח טושיע חיימ קיי עלט
ספי' י'

חוזר עליו או אינו חוזר עליו. היכא דל"ל אני פוטרך לגמרי אפי' לא יתן לי פשיטא דאינו חוזר דאם לא כן^א בכל מחילה בעלמא מביעי ליה אי צעי קנין או לא והיכא דל"ל נמי אני פוטרך אס יפרע לי שולמא פשיטא דחוזר כיון דלין שולמא רוצה ליתן לו והכא מיירי בשאלמא ליה^ב הפועל סממא שיסמוך על שולמא ומביעיא ליה מי אמרי' דלדעתא דהכי סמך אס יתן לו^א או דלמא לגמרי פוטרו אפילו לא יתן לו וא"ת פשיטא שלא פטרו לגמרי אלמא דוקא אס יתן שהרי שולמא יכול לחזור בו אפי' במעמד שלשתן כיון שאין לבעל הצית צידו לא פקדון ולא מלוה^ג וכיון דיכול לחזור מסממא לא פטרו לגמרי דלאו בשופטני עסקינן וי"ל דלעולם איכא למימר שפטרו לגמרי ומתחייב לו שולמא מדין ערבי^ד דכשסממא שולמא הוי כאומר סמוך עלי ופטור בעל הצית לגמרי וה"ה דהוה מלי למביעי אס השולמא יכול לחזור בו אס לאו דהא צה תליא והשתא מוכח דמחילה אינה צריכה קנין דע"כ הכא בלא קנין איירי דקנין לא שייך אלמא כשפטרו לגמרי בהדיא ואפי' לא פטרו לגמרי צפירוש כיון שהקנה לו דומה ודאי שלפטרו הקנה לו דאם לא כן מאי צריך קנין^ה ופטורו בהדיא פשיטא דאינו חוזר דכפרישית ובהא לא מביעיא ליה אלמא ודאי בלא קנין איירי^ו ומיניה מלינו לפרש דהכא איירי כשאלמא ליה צהדיא אני פוטרך לא יתן לי ואם לא חוזר בעלין פליגי כל זמן שלא חוזר בו שולמא אס יכול לחזור על בעיה^ז וזוהי הפירוש נמי יש להוכיח קמל דמחילה אינה צריכה קנין מדאלמא רב ששת אינו חוזר אלמא פוטרו כל זמן שירצה שולמא לפרוע לו^ח ובלא קנין מיירי דצקנין אפילו רצה מודה ועוד י"ל דפלוגתא דהכא לא שייכא מידי למחילה דלכ"ע פועל חוזר על בעיה^ט ולא פליגי אלמא לענין כל תלין כשחוזר בו מד ציוס ראשון על בעיה^י דלרצ ששת אינו חוזר עליו לענין להחמישי צבל תלין כיון דנימק שעה אחת ממנו כשעמד אלמא שולמא שוב אינו חוזר לאיסור צבל תלין ורצה אמר כיון דתוך זמנו חוזר הוה דממעיקרא ודייק רצה ממנתיתן דקמני המחזה אלמא שולמא אינו עוזר עליו משמע דוקא כל זמן שעומד אלמא שולמא הא מיהדר הדר

ואידך ההוא מיבעי ליה לברתניא וואליו הוא נושא את נפשו מזה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה לא^א על שברו דבר אחר ואליו הוא נושא את נפשו "כל הכובש שכר שכיר כאילו נוטל נפשו של ממונו"^ב רב הונא ורב חסדא חד אמר נפשו של גזלן וחד אמר נפשו של גנול מאן דאמר נפשו של גזלן דכתיב^ג אל תגזל דל בי דל הוא ואל תדבא עני בשער וכתיב^ד כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ומו"ד נפשו של גנול דכתיב^ה יכן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח ואידך נמי הכתיב את נפש בעליו יקח בעליו והשתא ואידך נמי הכתיב וקבע את קבעיהם משום דנטולו נפש: אימתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו: ת"ר^ו לא תלין פעולת שכיר יכול אפילו לא תבעו ת"ל אתך לדעתך יכול אפי' אין לו ת"ל אתך שיש אתך יכול אפי' המחזהו אצל חנוני ואצל שולחני ת"ל אתך ולא שהמחזהו אצל שולחני אינו עובר: איבעיא להו חוזר או אינו חוזר רב ששת אמר אינו חוזר ורבה אמר^ז חוזר אמר רבה מנא אמינא לה מדקתני אינו עובר עליו מעבר אמר דלא עבר הא מיהדר הדר ורב ששת אמר מאי אינו עובר אינו בתורת לעבור: בעו מוניה אינו ששת קבלנות עובר עליו משום כל תלין או אין עובר משום כל תלין אומן קונה בשבח כלי ושכירות היא אמר להו רב ששת יעובר והתניא אינו עובר התם שהמחזהו אצל חנוני ואצל שולחני נימא מסייעא ליה^ח הנהנות מליתו לאומן גמרה והודיעו אפי' מכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום כל תלין נתנה לו בחצי היום מששקעה עליו המה עובר משום כל תלין ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר אמר רב מרי בריה דרב כהנא בגרדא דסרבלא למאי יהבה ניהליה לרבוכי שבויר

14 ג"א שמתן לו שכר.
ר"ל, ט ב"ק ט"ט.
א שם ט"ז, ד ב"ק ט"ט.
ס ג"א בגרדא וכו' הוא
בענין ופי' ערך גדל א.
ז ר"ה ג' א, ו כ"ט
בפרק הגזל פי' ע"כ,
ח פ"ו ה"א, טו ר"ח
מחלכות גדולות, והוא
בהלכות דיינים, י ז'
אסו, ט ב"בין לפנינו
הגרסא שמרואל בר אבא,

תורה אור השלם

1 ביזמו תתן שקרו ולא תבואו עלי השמש כי עני הוא ואילו הוא נושא את נפשו ולא יקרא עליו אל יי ויהי בך חטא: ובריש דו כו
2 לא תגזל דל בי דל ואל תדבא עני בשעה משלי כב כב
3 כי יי ויריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש:
משי' כב כג
4 כן יארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח:
משלי א ט
5 לא תעשק את רעך ואל תגזל לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר:
ורקא י"ט יג

מוסף רש"י

אל תגזל דל בי דל הוא אפי' שולחן הוא ואין לו מה לגזול (ב"ק ק"ט). ואל תדבא עני בשעה. מעבר עני ולקט שנהיה ופאה המתמלקין וקבעו אל מדלחוס טו. וקבע את קבעיהם נפש. גזל נפש חנוני. ואל אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר. הא זנוק אלו מן לו מה טהילה ולא שכירות הא (טו) ואל בגרדא דסרבלא. פליקרי גנים (טו). לבשתי. פלארש' בלתי ועברו לרביה והתנה עמי קמוס היריבות. אל דריכה צמחה. דמיס הוא ולא קבלן דלקמי בשבחא (טו).

רבינו חננאל

הוא שהמחזהו במעמד שלשתן. ואפי' דרדתי רב ששת הא דייק קונה הילכ' כרבה דאשתיא לא סמכתי. וכי האי גווי שנינו שנהיה נשבעי ונטולין מבעל הבית. בעי מניה טרב ששת קבלנות עובר או אינו עובר, ואומן קונה בשבח כלי או לא ואי אמ' להו עובר. שמעינן מניה מדעור. שכירות יש לו עליו ואין אומן קונה בשבח כלי. ואקשינן והתניא אינו עובר. ודחינן, התם בשמחיהו אצל שולחני. נימא מסייעא ליה, הנותן מליתו לאומן גמרה דאשתיא אפילו מיכאן ועד עשרה ימים אינו עובר משום כל תלין. נתנה לו בחצי היום כיון ששקעה המה עובר משום כל תלין. שפע מנה דאין אומן קונה בשבח כלי, וקבלנות שכירות היא ועובר. ורב מאיר אמ', מתניתא לאו קבלנות היא אלא שכירות היא, כגון שכרו לעשות בטליתו ביטשא ביטשא במעמד, כגון גרדא דסרבלא.

לעיו רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קרוה.
פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לדרוך
בר [לנקותו].

מוסף תוספות

א. [אלא] דמיבעיא ליה אי מחילה צריכה קנין או אין צריכה קנין א"כ. מדרש סימן מ'. ב. לפועל בפני חנוני קבל ממנו שכר וא"ל. מדרש סימן מ'. [ואו שאומר] הבעל הבית לחנוני פטר לו ונתננה חנוני ואמר לפועל אני אשלם לך [וא"ל]. ר"ט. ג. ולא פטור בהרי"א. מדרש סימן מ'. ד. ואם לא יתן לו חוזר על הבעל הבית. מ"ס ה"א"ש. ה. אלא בהקפח הוא דבעי מיתן ליה. ר"ף.
ו. שהשולחני לא יתן לו אם ירצה והוא יפטור הבעל הבית ויפטר שכרו. מ"ס ה"א"ש. ז. וערב חיוב ישלם כשאין לו רוצה לפרוע אפי' עמו חיוב עדיין כל שכר הכא שהפועל איבד לחנוני על ידו שחיב [החנוני]. ר"ט.
ז. דאי לפרטור כשיש לו השולחני לזה לא הוצרך קנין כי כבר נפרע. מ"ס ה"א"ש. ח. ואפילו הכי קאמר רב ששת דאינו חוזר, ורבה דאמר חוזר סבר לא מחל. מ"ס ה"א"ש. והיהויה דחנוני על פקוס דחוזר ונטול מבעל הבית מיירי לרב ששת כגון שפירש בפיורש שיחזור עליו. שמעיק סמך ג' ליון.
י. [ה]פועל מחשב בלבו דכל כמה דלא פטר ליה השולחני מצי בעיה"ב להודיר השולחני לבעי' פרוט ומצא שיה קרח מכאן ומכאן והיכא קא בעי אי חוזר או לא אפי' בזמן שהשולחני מודה לפרוע אך עתה אינם בירו. מדרש סימן מ'. יא. שמחל לבעל הבית כל זמן שהשולחני אינו חוזר בו. מ"ס ה"א"ש. יב. קונה עצמו בשטר. מ"ס מנהגין י. ג. גבי ההיא אמתא דהו מרה שכב מרע וקא כביא קמיה. מ"ס ה"א"ש. יד. ולא תבעה כותבתה. מ"ס מנהגין י. ו.
טו. [ו]אפי' בעלמא מחל לו. מ"ס ה"א"ש. טז. אלמא מחילה צריך קנין. מ"ס ה"א"ש. יז. [ד]אף על פי שיוצק מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמחול על פי עצמה של דיינין שישארו אוהו למחול. מ"ס מנהגין י. ח. [ו]אפי' דקנין בטעות נמי לאו כלום הוא מי"מ אלימא טפי בקנין מבלי קנין. שמעיק גס קונה בשבח כלי כרב אסי.

לעיו רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קרוה.
פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לדרוך
בר [לנקותו].

מוסף תוספות

א. [אלא] דמיבעיא ליה אי מחילה צריכה קנין או אין צריכה קנין א"כ. מדרש סימן מ'. ב. לפועל בפני חנוני קבל ממנו שכר וא"ל. מדרש סימן מ'. [ואו שאומר] הבעל הבית לחנוני פטר לו ונתננה חנוני ואמר לפועל אני אשלם לך [וא"ל]. ר"ט. ג. ולא פטור בהרי"א. מדרש סימן מ'. ד. ואם לא יתן לו חוזר על הבעל הבית. מ"ס ה"א"ש. ה. אלא בהקפח הוא דבעי מיתן ליה. ר"ף.
ו. שהשולחני לא יתן לו אם ירצה והוא יפטור הבעל הבית ויפטר שכרו. מ"ס ה"א"ש. ז. וערב חיוב ישלם כשאין לו רוצה לפרוע אפי' עמו חיוב עדיין כל שכר הכא שהפועל איבד לחנוני על ידו שחיב [החנוני]. ר"ט.
ז. דאי לפרטור כשיש לו השולחני לזה לא הוצרך קנין כי כבר נפרע. מ"ס ה"א"ש. ח. ואפילו הכי קאמר רב ששת דאינו חוזר, ורבה דאמר חוזר סבר לא מחל. מ"ס ה"א"ש. והיהויה דחנוני על פקוס דחוזר ונטול מבעל הבית מיירי לרב ששת כגון שפירש בפיורש שיחזור עליו. שמעיק סמך ג' ליון.
י. [ה]פועל מחשב בלבו דכל כמה דלא פטר ליה השולחני מצי בעיה"ב להודיר השולחני לבעי' פרוט ומצא שיה קרח מכאן ומכאן והיכא קא בעי אי חוזר או לא אפי' בזמן שהשולחני מודה לפרוע אך עתה אינם בירו. מדרש סימן מ'. יא. שמחל לבעל הבית כל זמן שהשולחני אינו חוזר בו. מ"ס ה"א"ש. יב. קונה עצמו בשטר. מ"ס מנהגין י. ג. גבי ההיא אמתא דהו מרה שכב מרע וקא כביא קמיה. מ"ס ה"א"ש. יד. ולא תבעה כותבתה. מ"ס מנהגין י. ו.
טו. [ו]אפי' בעלמא מחל לו. מ"ס ה"א"ש. טז. אלמא מחילה צריך קנין. מ"ס ה"א"ש. יז. [ד]אף על פי שיוצק מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמחול על פי עצמה של דיינין שישארו אוהו למחול. מ"ס מנהגין י. ח. [ו]אפי' דקנין בטעות נמי לאו כלום הוא מי"מ אלימא טפי בקנין מבלי קנין. שמעיק גס קונה בשבח כלי כרב אסי.

לעיו רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קרוה.
פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לדרוך
בר [לנקותו].

מוסף תוספות

א. [אלא] דמיבעיא ליה אי מחילה צריכה קנין או אין צריכה קנין א"כ. מדרש סימן מ'. ב. לפועל בפני חנוני קבל ממנו שכר וא"ל. מדרש סימן מ'. [ואו שאומר] הבעל הבית לחנוני פטר לו ונתננה חנוני ואמר לפועל אני אשלם לך [וא"ל]. ר"ט. ג. ולא פטור בהרי"א. מדרש סימן מ'. ד. ואם לא יתן לו חוזר על הבעל הבית. מ"ס ה"א"ש. ה. אלא בהקפח הוא דבעי מיתן ליה. ר"ף.
ו. שהשולחני לא יתן לו אם ירצה והוא יפטור הבעל הבית ויפטר שכרו. מ"ס ה"א"ש. ז. וערב חיוב ישלם כשאין לו רוצה לפרוע אפי' עמו חיוב עדיין כל שכר הכא שהפועל איבד לחנוני על ידו שחיב [החנוני]. ר"ט.
ז. דאי לפרטור כשיש לו השולחני לזה לא הוצרך קנין כי כבר נפרע. מ"ס ה"א"ש. ח. ואפילו הכי קאמר רב ששת דאינו חוזר, ורבה דאמר חוזר סבר לא מחל. מ"ס ה"א"ש. והיהויה דחנוני על פקוס דחוזר ונטול מבעל הבית מיירי לרב ששת כגון שפירש בפיורש שיחזור עליו. שמעיק סמך ג' ליון.
י. [ה]פועל מחשב בלבו דכל כמה דלא פטר ליה השולחני מצי בעיה"ב להודיר השולחני לבעי' פרוט ומצא שיה קרח מכאן ומכאן והיכא קא בעי אי חוזר או לא אפי' בזמן שהשולחני מודה לפרוע אך עתה אינם בירו. מדרש סימן מ'. יא. שמחל לבעל הבית כל זמן שהשולחני אינו חוזר בו. מ"ס ה"א"ש. יב. קונה עצמו בשטר. מ"ס מנהגין י. ג. גבי ההיא אמתא דהו מרה שכב מרע וקא כביא קמיה. מ"ס ה"א"ש. יד. ולא תבעה כותבתה. מ"ס מנהגין י. ו.
טו. [ו]אפי' בעלמא מחל לו. מ"ס ה"א"ש. טז. אלמא מחילה צריך קנין. מ"ס ה"א"ש. יז. [ד]אף על פי שיוצק מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמחול על פי עצמה של דיינין שישארו אוהו למחול. מ"ס מנהגין י. ח. [ו]אפי' דקנין בטעות נמי לאו כלום הוא מי"מ אלימא טפי בקנין מבלי קנין. שמעיק גס קונה בשבח כלי כרב אסי.

גליון ועי' רש"י. טו. דאין לדרקדק דבעלמא מחילה צריכה קנין. מ"ס מנהגין ט. כ. הפשרה וקונים זה מזה. ט. כא. ולא מטעם מחילה. מ"ס ה"א"ש. כב. דליכא שבחא ועולמא אית ליה דאומן מ"ס ה"א"ש.